

Handläggare
Marie Lindström
Utredningsenheten

Diarienummer
2017KS/0355

Kommunstyrelsen

Remiss: Promemorian - Förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre (Ds 2017:12)

Förslag till beslut

Yttrandet över promemorian Förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre godkänns och sänds till socialdepartementet

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

De bestämmelser som föreslås i promemorian är inte tvingande utan ger kommunerna större möjligheter att organisera och styra sin äldreomsorg. Lättillgängliga tidiga insatser kan medföra att behov av mer omfattande insatser kan skjutas fram och minska administrationen. En ytterligare boendeform utan vård dygnet runt kan ge äldre möjlighet till boende som upplevs som tryggare än boendet i det ordinarie hemmet, och innebär ökad mångfald.

Värmdö kommun framhåller i sitt yttrande till socialdepartementet de risker som ses med en förenklad biståndsbedömning och av införandet av en ytterligare boendeform för äldre.

Bakgrund

I promemorian Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer inom äldreomsorgen (Ds 2017:12) som har utarbetats inom Socialdepartementet föreslås att nya bestämmelser införs i socialtjänstlagen (2001:453).

- Kommunerna föreslås få befogenheter att under vissa förutsättningar kunna bevilja äldre personer vissa insatser inom äldreomsorgen utan föregående individuella biståndsbedömningar. Syftet är att förenkla administrationen och ge större utrymme för självbestämmande.
- Kommunerna föreslås få befogenhet att inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service. Syftet är att boendeformer kan inrättas för äldre som inte behöver omvårdnad dygnet runt.

Värmdö kommun har fått möjlighet att yttra sig över promemorian.

Ärendebeskrivning

Förenklad biståndsbedömning

Kommunerna har för närvarande inte möjlighet att ge individuellt anpassade insatser till enskilda utan föregående behovsprövning. Insatser ska ges efter behov om det inte finns skäl enligt 4 kap. 1 § SoL att ge bistånd utöver det. Förslaget i promemorian innebär bland annat att kommunen får befogenhet avstå från utredning och individuell behovsprövning för vissa ärenden. Kommunen beslutar om åldersgränser för olika insatser och vilka insatser som ska erbjudas målgruppen enligt förenklat beslutsfattande. För de äldre ger en sådan utveckling möjlighet att enklare få tillgång till insatser, ökad delaktighet och ökat självbestämmande. Förslaget kräver nya bestämmelser i socialtjänstlagen.

Enligt förslaget får kommunerna befogenhet att erbjuda äldre människor insatser enligt av kommunen fastställda riktlinjer. Dessa insatser är hemtjänst, trygghetslarm, matservice, korttidsplats samt stödsamtal och rådgivande insatser. Kommunen ska följa upp insatserna med utgångspunkt i kommunens riktlinjer, insatsernas kvalitet och värdegrunden för äldre. Kommunen ska i riktlinjerna närmare precisera villkoren för de insatser som kommunen erbjuder.

Den förenklade biståndsbedömningen ska enligt förslaget ges under förutsättning att kommunen informerat personen om i vilken utsträckning och på vilket sätt han eller hon kan påverka utförandet av insatserna, på vilket sätt kommunen följer upp insatserna och att personen alltid kan ansöka om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL.

Den förenklade hanteringen innebär minskat arbete med biståndsbedömningar. Möjligheten till förenklad biståndshandläggning måste, för de kommuner som väljer att tillämpa bestämmelsen, vara tillgänglig för alla i kommunen över en viss ålder, för att inte stå i strid med den så kallade likställighetsprincipen.

Mellanboende

Kommunerna ska kunna inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service. Utgångspunkten för denna form av boende är att kravet på tillgång på personal dygnet runt enligt socialtjänstförordningen (2001:937) 2 kap 3 § inte är aktuellt. Behovet av detta boende bedöms av kommunens biståndshandläggare.

Förslaget till ändring av socialtjänstlagen tydliggör att särskilda boendeformer för äldre kan anordnas för dem som har hemtjänst men där kvarboendet i ordinärt boende inte längre upplevs tryggt. Den äldre får möjlighet att komma till ett särskilt boende som bland annat kan erbjuda gemensamma måltider eller kulturella aktiviteter. Däremot behöver boendet inte erbjuda omvårdnad dygnet runt och det omfattas inte av kommunens ansvar för hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen. Förslaget syftar till att skapa ett utrymme för s.k. ”mellanboende” inom ramen för begreppet särskilda boendeformer för äldre. Kommunen avgör själv om en sådan boendeform ska erbjudas åt de äldre. Skyldigheten för kommunen att erbjuda särskilda boendeformer för äldre som behöver omvårdnad förändras inte.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har ännu inte tagit ställning till promemorians förslag men, enligt uppgift vid SKL:s remisskonferens den 15 maj, tillstyrker tjänstemännen förslagen bland annat med motiveringen att de öppnar för möjligheter och inte är tvingande.

Diarienummer
2017KS/0355

Bedömning

De föreslagna bestämmelserna är inte tvingande utan ger kommunerna större möjligheter att organisera och styra sin äldreomsorg. Lättillgängliga tidiga insatser kan medföra att behov av mer omfattande insatser kan skjutas fram och ett minskat fokus på utredande förväntas leda till mindre administration. En ytterligare boendeform utan vård dygnet runt kan ge äldre möjlighet till boende som upplevs som tryggare än boendet i det ordinarie hemmet. Fler boenden ger också möjlighet till ökad mångfald.

Värmdö kommun har i sitt yttrande framhållit de risker som kommunen ser med en förenklad biståndsbedömning och införandet av den föreslagna boendeformen. Eftersom de bestämmelser som föreslås inte är tvingande är det upp till kommunerna själva att bedöma om det är möjligt att efterleva dem.

Ekonomiska konsekvenser

Erfarenheter från kommuner med förenklade former för handläggning visar att kostnaden för hemtjänst inte ökar. Ett tidigare användande av vissa insatser, som exempelvis den föreslagna boendeformen, kan motverka eller skjuta upp större behov av hjälp.

I promemorian anförs att det endast är de som verkligen behöver bistånd som ansöker om det och att det därför är troligt att det kommer att fortsätta vara så även i fortsättningen. Dock kan detta förändras över tid, och verka kostnadsdrivande.

Värmdö kommun har erfarenhet av att äldre som bor i andra kommuner i landet ansöker om särskilt boende i Värmdö kommun enligt socialtjänstlagen 2a § 8. Anhöriga boende exempelvis i Stockholm vill ha sina äldre på nära håll och gärna i Värmdö kommun. Värmdö kommun befarar att möjligheten att ansöka till en boendeform som ett mellanboende skulle innebära ytterligare fler ansökningar från andra kommuner vilket påverkar kostnaderna.

Konsekvenser för miljön

Ärendet har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Genom ett förenklat beslutsfattande blir det möjligt för äldre personer att snabbare och enklare få hjälp. De personer som upplever otrygghet i ordinärt boende med hemtjänst får ett tryggare boende i den föreslagna boendeformen. Förslaget innebär också att mångfalden av boendeformer för äldre ökar. Förslagen bedöms leda till ett minskat tryck på insatser från anhöriga.

Enligt förslaget ska kommunen informera om rätten att ansöka om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL, men det finns en risk att personer med behov av större insatser än de som ges enligt det förenklade biståndet nöjer sig med dessa insatser.

Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms leda till ett minskat tryck på insatser från anhöriga.

Diarienummer
2017KS/0355

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i samarbete med omsorgs- och välfärdssektorn. Eftersom remissvaret ska vara socialdepartementet tillhanda senast den 30 juni har ett ordförandebeslut fattats i ärendet av ordföranden i vård- och omsorgsnämnden. Vård- och omsorgsnämnden sammanträder inte förrän den 20 juni medan kommunstyrelsen har vårens sista ordinarie sammanträde den 7 juni.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Yttrande till socialdepartementet	Bilaggs
2	Ordförandebeslut vård- och omsorgsnämnden	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Socialdepartementet
Vård- och omsorgsnämnden

Camilla Broo
Kommundirektör

Frida Nilsson
Sektorchef administration